

FCR YAYIN LTD.

Genel Yayın No. | General Publication Number: 1803

FCR Sertifika No. | Certificate Number: 46550

ISNI: 0000 0004 4657 1968

ROR ID: ror.org/00zznvq98

Alt Marka | Imprint: Fecr

Yayın No | Publication Number: 1068

Kitap Adı : Kur'an'da Davet Metodolojisi

Book Title : The Methodology of Da'wah in the Qur'an

ISBN : 978-625-8724-23-3

DOI : doi.org/10.70458/fcr.9786258724233

Yazar | Author: Talip Özdeş | orcid.org/0000-0002-6989-1900

Kurum | Institution: Yozgat Bozok Üniversitesi

ROR ID: ror.org/04qvdf239

Yayın Türü: Kitap | Publication Type: Book - Monograph

Yayın Dili: Türkçe | Language: Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 162 (xxii + 140)

Yayın Tarihi | Publication Date: Aralık | December 2025

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: HRCM1 - İslâmiyet | İslam

BISAC: REL037000 - Din / İslam / Genel | Religion / Islam / General

THEMA: QRAM2 - İslâm / Kur'an ve yorumu | İslam / Koran & commentaries

LC Classification: BP134 - Kur'an yorumu ve öğretimi | Koran—Works about the Koran

DEWEY: 297.1226 - Kur'an'ın yorumu ve ahlâki öğretileri | Interpretation and ethical teachings of the Qur'an

WoS Category: Din | Religion

WoS Citation Topics Meso: Teoloji ve Din Araştırmaları | Theology & Religious Studies

WoS Citation Topics Micro: İslâm Araştırmaları | Islamic Studies

Scopus Subject Areas: 1201 - Din ve İnanç Araştırmaları | Religious Studies

Atıf Bilgisi | Cite as: Özdeş, Talip. *Kur'an'da Davet Metodolojisi*. Ankara: FCR Yayın Ltd.-Fecr, 2025.

© All rights reserved | FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050

Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60

www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

Kur'an'da Davet Metodolojisi

Talip ÖZDEŞ

Ankara 2025

Yazar Hakkında

Talip ÖZDEŞ

1954 Sivas doğumlu Prof. Dr. Talip Özdeş, ilk, orta ve lise eğitimini Sivas'ta tamamladıktan sonra üniversite eğitimine Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde devam etti. Bir müddet Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı olarak cami imam-hatipliği görevini yaptı. 1978 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun olduktan sonra Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda meslek dersleri ve Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersi öğretmeni olarak görev yaptı. Arapça ihtisasını Suudi Arabistan'daki Ummu'l-Kura Üniversitesi'nde yapmıştır. Dönüşte öğretmenlik görevine devam ederken Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı bünyesinde Tefsir alanında Yüksek Lisans ve doktora yapmıştır. 1994'te Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde akademik hayatına başlamış, aynı üniversitede 1998 yılında Yrd. Doçentliğe, 2000 yılında Doçentliğe, 2006 yılında Profesörlüğe atanmıştır. Üniversite'deki çalışmalarının yanında yaklaşık dört yıl boyunca Ankara'da Stratejik Düşünce Enstitüsü'ndeki faaliyetlere katılmış, kendi alanı ile ilgili bilimsel ve akademik katkılar yapmıştır. Bu süreçte adı geçen enstitünün dergisinde ve web sitesinde 100'e yakın makale yayınlanmıştır. “Maturidi'nin Tefsir Anlayışı”, “Kur'an ve Cinsiyet Ayrımcılığı”, “Kur'an ve Nesh Problemi-Allah'ın Kitabında Çelişki Var mı?”, “İslam'ın Evrenselliği”, “Sosyal Değişim, Tarihsellik ve Nesh Bağlamında Şeriat”, “Kur'an İstismarı” isimli kitapları yayınlanmış eserlerindedir. Aynı zamanda Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yürütülen “Kur'an Kelimeleri” projesine katkı sunmaktadır. “İncil” başlıklı çalışmasıyla ilgili başkanlığın “Hayat Rehberi Kur'an” projesine de dâhil olmuş ve katkı sağlamıştır. Ayrıca, hakemli ve hakemsiz dergilerde yayınlanmış çok sayıda makalesinin yanında, uluslararası ve ulusal düzeyde sempozyum tebliğleri mevcuttur. Halen Yozgat Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde Öğretim Üyesi olarak görevine devam eden Prof. Dr. Talip Özdeş, evli ve iki çocuk babası olup, çok iyi derecede Arapça ve İngilizce bilmektedir.

About the Author

Talip ÖZDEŞ

Born in Sivas in 1954, Prof. Dr. Talip Özdeş completed his primary, secondary and high school education in Sivas and then continued his university education at Ankara University, Faculty of Theology. For a while, he served as imam preacher under the Presidency of Religious Affairs. After graduating from Ankara University, Faculty of Theology in 1978, he worked as a teacher of Vocational Courses and Religious Culture and Moral Knowledge at schools affiliated to the Ministry of Education. He specialized in Arabic at Umm al-Qura University in Saudi Arabia. While continuing his teaching career upon his return, he completed his MA and PhD in the field of Tafsir (Commentary) at Erciyes University Social Sciences Institute, Department of Basic Islamic Sciences. He started his academic life at Cumhuriyet University, Faculty of Theology in 1994, and then he was appointed Assistant Professor in 1998, Associate Professor in 2000 and Professor in 2006 at the same university. In addition to his studies at university, he participated in the studies at the Strategic Thinking Institute in Ankara for about four years and made scientific and academic contributions related to his field. During this period, nearly his 100 articles were published in the journal and website of the said institute. "Maturidi's Understanding of Tafsir", "The Quran and Gender Discrimination", "The Quran and the Problem of Abrogation – Is There a Contradiction in the Book of Allah?", "The Universality of Islam", "Sharia in the Context of Social Change, Historicity and Abrogation", "Abuse of the Quran" are his published works. He contributes to the project titled "Quran Words" carried out by the Presidency of Religious Affairs. He also participated in and contributed to the same presidency's "Life Guide Quran" project with his work titled "Bible". In addition to his numerous articles published in refereed and non-refereed journals, he has presentations at international and national symposiums. Currently working as a faculty member at Yozgat Bozok University, Faculty of Theology, Prof. Dr. Talip Özdeş is married with two children and knows Arabic and English very well.

Kitap Hakkında

Kur'an'da Davet Metodolojisi

Kur'an'da Davet Metodolojisi adlı bu çalışma, İslâm'ın evrensel mesajının insanlara ulaştırılmasında Kur'an'ın ortaya koyduğu esasları sistematik bir çerçevede inceleyen kapsamlı bir araştırmadır. Eserde, özellikle Nahl Sûresi 125. âyeti merkeze alınarak davetin üç temel prensibi olan hikmet, mev'iza-i hasene ve en güzel yolla mücadele kavramları derinlemesine analiz edilmektedir. Müellif, davet olgusunu hem kelâmî, hem ahlâkî hem de sosyo-psikolojik yönleriyle ele alarak, Kur'an'ın bütüncül yaklaşımını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada önce davetin kavramsal çerçevesi açıklanmakta; davetin Kur'an'daki kullanım alanları, dini dayanakları ve hitap çevresi ayrıntılı olarak değerlendirilmektedir. Davetin yalnızca Müslümanlara değil, tüm insanlığa yönelen evrensel bir çağrı niteliği taşıdığı vurgulanmaktadır. Ardından, davetçinin sahip olması gereken nitelikler -güvenilirlik, ilim, sabır, ahlâkî olgunluk, yumuşak huyluluk, toplumsal duyarlılık - klasik kaynaklar ve modern psikoloji verileri ışığında tartışılmaktadır. Eserin özgün yönlerinden biri, davetin yalnızca sözlü tebliğle sınırlı olmadığı; taklîdî (örneklik temelli) davetin de en az telkînî davet kadar önemli olduğu vurgusudur. Müellif, Hz. Peygamber'in örnekliliğini merkeze alarak, İslâm'ın fiilî olarak yaşanmasının davetin etkili yöntemlerinden biri olduğunu belirtir. Çalışmada ayrıca Kur'an'da mücadele yönteminin yapıcı, nezaketli ve ilkesel olması gerektiği; baskı, dayatma, kırıcı üslup ve hakareten uzak durulmasının Kur'an'ın davet ahlâkının temelini oluşturduğu ifade edilir. Müellif, modern dünyada iletişim, sosyal psikoloji ve toplum bilimlerinin sunduğu imkânların İslâm davetinin daha etkili ve doğru anlaşılması bakımından önem taşıdığını vurgular.

Sonuç olarak eser, Kur'an'ın davet metodolojisini hem klasik literatür hem çağdaş araştırma yöntemleri ışığında yeniden yorumlayan, günümüz İslâm toplumlarına yol gösterici nitelikte kapsamlı ve metodik bir çalışmadır.

Anahtar Kelimeler: Davet; Hikmet; Mev'iza-i Hasene; Mücadele Metodu; Kur'an'ın Tebliğ Öğretisi

About the Book

The Methodology of Da'wah in the Qur'an

The Methodology of Da'wah in the Qur'an is a comprehensive study that examines the fundamental Qur'anic principles guiding the transmission of Islam's universal message to humanity. Anchored in the central verse of Surah al-Nahl 16:125, the work analyzes in depth the three core components of Qur'anic da'wah: wisdom (ḥikmah), good admonition (maw'iza ḥasana), and the most gracious form of debate (jidal bi'llati hiya aḥsan). The author aims to reconstruct a holistic da'wah framework by considering theological, ethical, psychological, and social dimensions simultaneously. The study first presents the conceptual foundations of da'wah, exploring its lexical meanings, Qur'anic usages, religious bases, and its universal audience. It emphasizes that da'wah is not an activity directed only at Muslims but a comprehensive call addressed to all of humanity. The author then elaborates on the essential qualities of a da'i (caller to Islam): credibility, knowledge, moral integrity, patience, humility, compassion, and social sensitivity - drawing on both classical Islamic sources and insights from modern psychology. One of the distinctive contributions of the work is its emphasis on imitative/embodied da'wah, which argues that effective da'wah must be demonstrated through lived ethical practice rather than mere verbal instruction. By examining the exemplary conduct of the Prophet Muhammad, the study underscores that moral embodiment forms the most persuasive mode of communicating Islam. The book also discusses the Qur'anic approach to debate and engagement, highlighting that constructive dialogue should always be governed by politeness, respect, fairness, and avoidance of coercion or disparagement. This establishes the ethical core of Qur'anic da'wah. Moreover, the author stresses the necessity of utilizing contemporary social sciences - communication studies, psychology, and sociology - to better understand human behavior and to convey Qur'anic teachings more effectively in the modern world. Overall, this work offers a comprehensive, methodologically rigorous reinterpretation of the Qur'anic da'wah paradigm, serving as a valuable resource and guide for scholars, educators, community leaders, and all individuals engaged in communicating Islam's message today.

Keywords: Da'wah; Wisdom (Ḥikmah); Good Admonition; Qur'anic Methodology; Prophetic Model

Rabbinin yoluna hikmetle çağır!

ÖN SÖZ

İçinde yaşamakta olduğumuz çağ, bilim ve tekniğin son birkaç yüzyıl içerisinde kaydettiği baş döndürücü ilerlemeler ve onların getirdiği modern medeniyetin gerekleri karşısında köklü değişmelere sahne olmaktadır. Özellikle geçiş dönemi yaşayan toplumların alışlagelmiş hayat tarzları bilimsel ve teknolojik gelişmeler, sanayileşme, kentleşme, eğitim- öğretim ve kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması gibi birçok süreçlerin dinamiği altında sarsılmakta ve yeni şekillere bürünmektedir. Toplumları etkisi altına alan ve hayatın birçok alanında tezahür eden maddî ve manevî dengesizlikler, terör, şiddet, ahlâkî çöküş, stres ve bunalımlar, rûhen tatmin olmak isteyen, huzuru ve barışı arayan çağımız insanının din ve maneviyata bakışına etki eden önemli faktörler olarak kendisini hissettirmektedir.

Her şeyi ile kaoslar yaşayan, sosyal, politik, ekonomik ve askerî dengelerin bozulduğu, insani ve ahlâkî değerlerin erozyona uğradığı bir dünyadayız. Güç merkezlerinin inisiyatifinde yeni blokların oluşturulduğu, yeni dengelerin kurulmaya çalışıldığı, bu arada yeni arayışların da ortaya çıktığı dünyamızda, ne yazık ki İslâm âlemi, içinde bulunduğu dağınıklıktan, ihtilâflardan, tefrikalardan, sosyal, ekonomik ve teknolojik gerilikten bir türlü kurtulamamış, arzu edilen dayanışmayı ve hidâyet meşalesine merkez olabilecek bir yoğunlaşmayı ve bütünleşmeyi gerçekleştirememiştir. Günümüz Müslümanları topyekûn olarak dünyanın şurasında veya burasında İslâm daveti kendilerine yeterince ulaştırılmamış insanların İslâm'dan uzak ve habersiz bir hayat yaşamalarının günah ve sorumluluğunu paylaşmaktadır. Aynı zamanda inançları ve dinleri nedeniyle birçok yerde katliam ve soykırımlara maruz bırakılan mazlum Müslümanlara yapılan zulme seyirci kalmanın, onlara gerektiği gibi yardım edememenin de ezikliğini yaşamaktadır.

İslâm ülkeleri maalesef içinde buldukları çözümlü ve dağınıklık sürecinden bir türlü kurtulamamış, birbirlerini yeterince anlayamamışlardır. Hatta Allah yolunda çalıştığını iddia eden ve bir kısmının samimiyetinden şüphe edilmeyen kişi ve cemaatler bile bu ihtilaflardan ve çözümlüsten nasiplerini almışlardır. Camideki imamın, okuldaki öğretmenin insanlara yaklaşımı, insanları hidâyete çağırması birtakım hata ve olumsuzlukları taşıyabilmekte, bazen istenmeyen durumlara düşülmektedir. Çoğu kez insanlara yaklaşım ve muamelede, üzerinde yeterince düşünülüp, gerekli eleştiriler yapılmayan geleneksel metotların hâkim olduğuna şahit olmaktayız. Sadece samimi ve ihlaslı olmak yetmez; iman ve samimiyetin şuurlu bir bilgiyle beslenmesi, çalışmaların sağlam kaynaklara ve metotlara oturtulması gereklidir. Sosyo-kültürel olarak kendilerini İslâm'a nispet eden birey ve toplumlar dâhil; şirkin, cehaletin, ahlâksızlığın, haksızlık ve zulümlerin damgasını vurduğu toplumların ıslah edilmesi, içerisinde buldukları durumdan kurtularak Allah'ın tarih boyu bütün peygamberlere vahyettiği ilâhî mesajın ışığı ve doğrultusunda hidâyet bulmaları, insanlık için örnek olabilecek bir tevhid, ahlâk ve adalet toplumuna dönüşmeleri ancak İslâm'ın kendi hareket ve davet metotları ile gerçekleşebilir. İslâm toplumları kendi problemlerini ancak kendi aslı referans ve değerlerine şuurlu bir dönüşle, iman ve bilgi rehberliğinde çözebilirler.

İrk, etnik yapı ve cinsiyet ayırımı gözetmeksizin, insanların siyasi ve ekonomik statülerine bakmaksızın bütün insanlığa hidayet için indirilen Kur'ân'ın kendisine vahyedilmiş olduğu Hz. Peygamber'in gerçekleştirdiği İslâm ınkılabı, yeryüzündeki hiçbir devrim hareketi ile kıyaslanamayacağı gibi, çıkış noktası, hedef ve amaçları, uyguladığı metod yönüyle de tamamen farklıdır. Dünyada gerçekleşen birçok devrim hareketleri, temelde birtakım haklı sebeplere dayansalar bile; yıkıcılığı, intikamı, daha önceki yapıya ve sisteme bağlı olan kimselerin zulme uğratılıp mağdur edilmelerini, toplum içerisinde küçük düşürülmele-

rini beraberlerinde getirmişlerdir. Buradan hareketle insanların, iman, tefekkür ve sosyal yapıda köklü değişiklikler vaadedilen hareketlere kuşku ve endişe ile bakmaları normal görülmelidir. Ne yazık ki insanlık, bu konuda yaşanmış çok acı tecrübelere sahiptir. En azından insanlardan bir kısmı zulmederken diğer bir kısmı zulme uğratılmıştır. Zulmeden de, zulme uğrayan da durumun farkındadır ve bir zamanlar devrim uğruna başkalarının temel hak ve hürriyetlerini çiğnemeyi şartlar gereği makul ve normal görenler, statüler ve pozisyonlar karşı bir devrim hareketiyle ters döndüğünde aynı şeylerin kendi başlarına gelmeyeceğinden emin olamazlar.

İyiliği, adaleti, doğruluğu, af ve merhameti, salih amelleri, hakka ve sabra çağırmayı, barışı öne çıkararak baskı ve dayatmayı değil, din ve vicdan hürriyetini esas alan ve bir anlamı da “barış” (silm) olan İslâmiyet’le, kendi varlığını sürdürmenin şartını başkalarının ezilmesi ve sömürülmesi üzerine kurulan savaş ve terör politikalarının örtüştüğü herhangi bir nokta olamaz. Ancak politika ve strateji savaşlarının sınır tanımadığı günümüzde bir toplum diğer bir topluma, bir medeniyet kendi dışındaki medeniyetlere birtakım imajlar biçmeye çalışıyor. İslâmiyet için de bu anlamda öngörülmeye çalışılan imajların varlığına şahit olmaktayız; özünde barışçı bir din olan İslâmiyet savaşçı bir din, onun müntesipleri de uzlaşmaz insanlar olarak takdim edilmeye çalışılarak tarihte Müslümanların elinde gerçekleşen büyük bir medeniyet ve o medeniyetin ortaya çıkardığı devâsâ müesseseler görülmemek istenmektedir.

İslâm ve davet gerçeğinin, Kur’an merkeze alınarak tarih içerisinde yine İslâm adına meydana gelen, saltanata, ırkçılığa, kabileciliğe, siyasî ihtirasa ve çıkar kavgalarına dayalı olaylardan, anlayışlardan tecrit edilerek ele alınması gerekmektedir. Özellikle sosyal bilimler alanında meydana gelen yeni gelişmelerin ve yöntemlerin de yardımı ile tarihte İslâm’la bağlantılı olarak ortaya çıkan birtakım olayların ve kurumların yeniden

yorumlanması, ilâhî mesajın kitlelere doğru bir şekilde iletilmesi açısından önemlidir. İslâm'ın insanlığa sunulmasında ona karşı olan güvensizlik ve endişe duygularının güvene ve sıcak bir ilişkiye dönüştürülmesi tebliğ ve davet yönteminin esasını oluşturmaktadır. Hz. Peygamber'in sünnetini sadece belli formlara ve değişmez kurallara ilişkin bir şey olarak değil, Kur'an'ın ruhu- nu ve özünü pratik anlamda yaşantıya intikal ettiren, gelişmeye açık dinamik bir olgu olarak algılamak yerinde olacaktır.

Davet konusu, üzerinde ilk defa çalışılan bir konu değildir. Daha önce de üzerinde çalışılmıştır. Ancak biz bu çalışmamızla konuyu daha değişik bir perspektifle ele almaya çalıştık. İşte bunun içindir ki, çok önemli olduğuna inandığımız bu konuyu davet noktasında Müslümanlara yol gösteren Kur'an'daki bir âyetten; "(Ey Muhammed), Rabb'inin yoluna hikmetle, mev'iza-i hasene ile davet et; onlarla en güzel bir yolla mücadele et" mealindeki Nahl sûresinin 125. âyetinden hareketle işlemeye gayret ettik. Çalışmamızda söz konusu âyeti merkeze alarak konuyu bu âyetin çevresinde ördük. Aynı zamanda âyet-i kerîmede geçen "hikmet", "mev'iza" ve "mücadele" gibi kavramları daha derinliğine ve detaylı bir şekilde tahlil edip açıkladık.

İslâm davetini sadece belirli kavram ve kelimelerin sınırları içerisine hapsedmek konunun yeterince anlaşılmasına sebep olabilirdi. Dolayısı ile davet olayı ile ilgili olarak Kur'an-ı Kerîm'i başından sonuna kadar tarama ve davetle ilgili olabilecek önemli noktaları belirleme zarureti vardı. Çünkü insan ve toplumları hidâyete erdirmek, onları doğruya, iyi ve güzele davet etmek için gönderilen Kur'an, gerek üslubu, gerek hitap şekli ve gerekse ihtiva ettiği anlamları ile bir bütün olarak davet usulünün içerisinde yer almaktadır ve davetin konusudur. Bu bağlamda Kur'an'ın kendisine vahyedildiği, onu söz ve fiilleri ile beyan eden, insanlık ve Müslümanlar için üsve-i hasene olan Hz. Peygamber'in örnekliği, yöntemi ve yönlendirmeleri bizim için yol göstericidir. Dolayısı ile konuyu yukarıda zikrettiğimiz âyetten hareketle Kur'an

merkezli bir bakış açısıyla sahih sünnetle de bütünlük içerisinde değişik boyutlarıyla ele alıp işlemeye gayret ettik. Konunun daha iyi aydınlatılması için çeşitli devirlerde yazılmış tefsirlere ve tanınmış eserlere de müracaat ettik. Ayrıca psikoloji, sosyoloji ve sosyal psikoloji gibi modern bilimlerin verilerinden de istifade etmeye çalıştık. Zannediyorum, bu çalışmamızı benzerlerinden ayıracak özellik de bu bahsedilen hususlar olacaktır.

Bu çalışmanın hedefi, öncelikle kendilerini İslâm davetine adanmış herkese, entelektüellere, akademisyenlere, sivil toplum kuruluşlarının lider kadrolarına, öğretmenlere ve din görevlilerine metodik anlamda bir takım mesajlar vermek, onlara çalışmalarında yol gösterip yardımcı olmaktır. 1992 yılında, tarafımızdan Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanıp sunulan, günümüz şartlarında bazı ekleme ve zenginleştirmelerle geliştirilen bu çalışmamızda bizden her türlü teşvik ve yardımını esirgemeyen, bizi bizzat bu yola yönlendiren danışman hocam Prof. Dr. Ahmet Coşkun'a, yine bu çalışmada yönlendirme ve katkılarıyla kendilerinden istifade ettiğim Prof. Dr. Celal Kırcı ve merhum Prof. Dr. Zeki Duman hocalarıma, yine bu eserin yayınlanmasında ilgilerini ve emeklerini esirgemeyen Fecr Yayınları idareci ve çalışanlarına en kalbi teşekkürlerimi sunar, bu çalışmamın İslâm âlemine ve bütün insanlığa hayırlı olmasını niyaz ederim.

Talip Özdeş

10.12.2025

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	xi
KISALTMALAR	xxi
GİRİŞ	1
1. Davet ve Anlamı	1
2. Davetin Dini Dayanağı	2
3. Davetin Muhatapları	8
4. Davetin Telkînî ve Taklîdî Olması	10
BİRİNCİ BÖLÜM	
I. DAVETTE METOD	13
I.1. Hikmet ve Hikmetle Davet	13
I.1.1. Hikmet ve Anlamı	13
I.1.2. Kur'ân-ı Kerîm ve Hadislerde Hikmet	17
I.1.3. Bazı Müfessirlerin Âyet Hakkındaki Değerlendirmeleri	20
I.2. Mev'îza-i Hasene ile Davet	27
I.2.1. Mev'îza ve Anlamı	27
I.2.2. Kur'ân-ı Kerîm'de Mev'îza	28
I.2.3. Davetçide Bulunması Gereken Özellikler	29
I.2.3.1. Davetçinin İnanılır ve Güvenilir Olması	30
I.2.3.2. Nefsini Terbiye Edip İlim ile Ameli Birleştirmesi	34
I.2.3.3. Sabırlı Olması	37
I.2.3.4. Şükredip Allah'a tevekkül Eden Bir Önder Olması	40
I.2.3.5. Alçak Gönüllü, Affedici ve Yumuşak Huylu Olması	41
I.2.3.6. İhtiyaç Sahipleri ile İlgilenmesi ve Onların Problemlerini Çözmeye Çalışması	44
I.2.4. Mev'îza-i Hasene ile Yapılan Davetin Niteliği	47
I.2.4.1. Sözün Açık ve Anlaşılabilir Olması, Duygulara Hoş Gelmesi	47
I.2.4.2. Sözün Edepli Olması	53
I.3. En Güzel Yolla Mücadele	56
I.3.1. En Güzel Yolla Mücadele ve Cedelden Farkı	56
I.3.2. Kur'ân-ı Kerîm'de Mücadele	58

I.3.3. Hikmete Uygun Mücadele ve Nasihatın Prensipleri	61
I.3.3.1. Kolaylaştırmak, Zorlaştırmamak; Müjdelemek, Nefret Ettirmemek, Tolerans ve Tedrîcilik	61
I.3.3.2. Tebşîr (müjdeleme) ve İnzâr (uyarma)	63
I.3.3.3. Karşı Tarafyla Yakınlık ve Anlaşma İçinde Görünmemek	65
I.3.3.4. Muhatapla Müşterek Noktalardan Hareket Etmek	68
I.3.3.5. Muhatapla Yapılan Sözlü Mücadelelerde Söz Hâkimiyetinin Elinde Bulundurmak	70
I.3.3.6. Halka Zulmetmekte Öncülük Yapanların Çelişkilerini İfşa Etmek	71
I.3.3.7. Muhatabın Fikri Çelişkilerini Ortaya Koymak Delillerini Çürütmek	73
I.3.3.8. Muhatabın Aziz Bildiği Değerlere Hakaret Etmemek, Muhatabı Fikri Kabule Zorlamamak	77
I.3.3.9. Muhatapla İlişkilerde İslâm'ın İman, Ahlâk ve Hukuk Değerlerini Gözetmek, İlkeli Olmak, Doğruluk ve Adaletten Sapmamak	80
I.3.3.10. Davet Ederken Muhataplar Arasındaki Maddî ve Sosyal Farklılıkları Nazarı İtibarı Almamak, İnsanlara Seviyelerine Göre Hitap Etmek	85
I.3.3.11. Soru-Cevap Metodu	88
I.3.3.12. Konuyu Tekrar Etmek	90
I.3.3.13. Sözleşme	92
I.3.3.14. Nasihat İçin Uygun Zamanı ve Mekânı Gözetmek	93
I.3.4. Muhatap Davete Karşı Nasıl Direnebilir?	96
I.3.4.1. Propagandayı Çürütme	97
I.3.4.2. Propaganda Kaynağını Kötüleme	97
I.3.4.3. Çarpıtma	98
I.3.4.4. Mantiğa Bürüme	100
I.3.4.5. Daha Baştan Reddetme	102

İKİNCİ BÖLÜM

II. DAVETÇİNİN KENDİSİNİ ve MUHATABINI TANIMASI	105
II.1. İnsanın Yaratılışı	105

II.2. Ruh, Akıl ve Melekeler	109
II.3. İnsanın Benliği	113
II.3.1. Nefs-i Emmâre (en-nefsu'l-emmâre bi's-sû')	113
II.3.2. Nefs-i Levvâme (en-nefsu'l-levvâme)	115
II.3.3. Nefs-i Mutma'inne (ennefsu'l-mutmainne)	116
II.4. İnsan Güdüleri, Zaaf ve Problemlerinin Kaynağı	118
II.4.1. İnsanın Başlıca Zaaf Yönleri	123
II.4.1.1. İnsanın Dünya Nimetlerine Meyli	123
II.4.1.2. Sabırsızlık	123
II.4.1.3. Nankörlük	124
II.4.1.4. Cimrilik	124
II.4.1.5. Azgınlık (tuğyan)	125
II.4.1.6. Kovculuk Kin, Haset ve Sû'izan	126
II.4.1.7. Kibir	126
II.4.1.8. Nifak ve Riya	127
SONUÇ	129
KAYNAKLAR	133
DİZİN	137

KISALTMALAR

- a.s. : Aleyhi's-selâm
bk. : Bakanız
çev. : Çeviren
ed. : Editör
Hz. : Hazreti
M.E.B. : Milli Eğitim Bakanlığı
s.a.v. : Sallallâhu 'aleyhi vesellem
TDV. : Türkiye Diyanet Vakfı
thk. : Tahkik
t.y. : Tarih yok
v.dğr. : ve diğerleri

